

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

Değişiklik Çalışmalarında Yayma Hakkıyla İlgili

Kavram Sorunları¹

Av. Haluk İnanıcı²

1. Giriş

1951 tarihli ve 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'muz,³ ülkemizin ilk çağdaş fikir ve sanat eserleri kanunudur. Bazı dayanaksız eleştirilerin aksine, Bern Sözleşmesi'nin ruhunu çok iyi biçimde yansıtan ve asli olarak yaratıcının, eser sahibinin haklarını korumayı hedefleyen bu kanun; zamanla plak, kaset, video, bilgisayar programı gibi sınai ürünlerin de kapsama alınması, ceza hukuku alanındaki sorunların çözülmesi, AB direktiflerine uyum, çeşitli mesleki grupların lobi çalışmaları vb. nedenlerle 1995, 2001, 2004, 2007, 2008 değişiklikleriyle; bir yandan bazı yeni hakları güvence altına alır güçlenirken, diğer yandan da kavramsal bütünlüğünü kaybetme tehlikesiyle karşılaşmış, içinde ciddi çelişkiler de barındıran bir kanun haline gelmiştir.

Bugün için FSEK'e müdahale konusunda, hukukçular arasında iki eğilim göze çarpmaktadır: i) Mevcut kanunun yapılacak değişikliklerle, AB müktesebatına uyumlu hale getirilmesi ve kavramsal bütünlüğüne kavuşturulması gerekir. ii) Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu yeni baştan yapılmalıdır.⁴

Temel kanunların tamamen değiştirilmesi yoluna gidilmesi, gelişmiş ülkelerde çok da tercih edilen bir yöntem değildir. 59 yıldır süren yargısal tartışmalardan sonra tam içtihatlar oluşmaya ve bu içtihatlarla FSEK anlam kazanmaya başlamışken, kanunun tamamen değiştirilmesi, bugüne kadar elde ettiğimiz "Fikir ve Sanat Eserleri Hukuk Hafızası"nın da kaybolmasına neden olacaktır.

Bu nedenlerle, öncelikli olarak, FSEK'in mevcut sistematüğünü bozmaksızın yapılacak düzenlemeyle, kanunun kavramsal olarak tutarlı hâle getirilmesi, daha uygun ve yararlı bir davranış olacaktır. Bu nedenle FSEK'te değişikliklerden önce, kavramsal bütünlüğün sorgulanması gerekmektedir. Kavramsal sorunlar; FSEK'in var olan kavramsal sorunları ve AB direktiflerine uyum çalışmaları, "Eşleşme"⁵ kapsamında yapılması düşünülen değişiklikler, "Taslak"⁶ta yer alan kavramsal sorunlar olmak üzere üç boyutta irdelenmelidir.

2. Kavramlar

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi'nin Ağustos 2010 tarihli sayısında yayınlanan makaledir. .

² İstanbul Barosu avukatlarından

³ Metinde "FSEK" olarak anılacaktır.

⁴ Hatırlanırsa, 1993 yılında, Fikri Sağlar'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı döneminde, "Düşünce ve Sanat Eserleri Kanunu" ismiyle FSEK'i ortadan kaldıran yeni bir kanun taslağı kamuoyuna sunulmuştu. Son dönemde bu görüşü aynı bakanlığın bürokratları yeniden dillendirmeye başlamışlardır.

⁵ TR/2004/IB/OT/01 sayılı AB Eşleştirme Projesi/EU TWINNING PROJECT

⁶ Varolan kavramsal sorunları tespit etmeye çalışırken; FSEK'i ve 1985-2008 arasında yapılan değişiklikleri; AB direktiflerine uyum ve Eşleşme çalışmaları kapsamında düşünülen değişiklikler için ise, 2009-2010 arasında resmi olarak yayınlanmayan ama meslek birliklerine iletilen taslaklardan MUYAP'ın üzerine kendi görüşlerini eklediği Bakanlık taslağını esas alacağız. Metinde "Taslak" olarak geçecektir.

Türkiye, Avrupa Birliği coğrafyasında, üniversitelerinde hala Fikri ve Sinaî Haklar ana Bilim Dalı bulunmayan bir ülkedir. Çekirdekten yetişen telif hukukçusu yok denecek kadar azdır, Telif Hukuku hâlâ Medeni Hukuk ve Ticaret Hukukunun bir alt dalı olarak değerlendirilmektedir. Ticaret hukukçusu olup, fikri hukukun kavram dünyasını derinliğine bilen akademisyen sayısı azdır. Bu az sayıdaki değerli akademisyenlerden yararlanılmaksızın, FSEK'in kavram/tartışma/yargı kararları tarihçesine vakıf olmayan kişilerce kanuna hoyratça müdahalelerde bulunmaktadır. FSEK'in en önemli maddelerinden birisi olan 68. maddesinde yer alan "emsal bedel" mi? "rayiç bedel" mi? "mutad bedel" mi? "En fazla üç katı tazminat mı? Yoksa üç kat fazlaya kadar mı?" konusu bile hala durulmuş değildir. Halen maddede yer alan "sözleşme yapılmış olsaydı istenecek bedel" ile "rayiç bedel" arasındaki ayrımın anlaşılmasında ciddi zorluklar vardır.⁷ Nitekim 1995 yılından itibaren yapılan değişikliklere bakıldığında, her değişikliğin kendinden önceki hataları ortadan kaldırmaya çalıştığını, ama bunu yaparken de yeni hatalar yapıldığını görüyoruz.

Özetle, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun geçirdiği 1995, 2001, 2004, 2007, 2008 tarihli değişikliklerle, kanunun terim ve kavramsal bütünlüğünün zedelendiğini söylemek istiyoruz.

3. Tanımlar

Kanuna 2001 yılında eklenen "Tanımlar" başlıklı 1/B maddesi de kanımızca yeni sorunlara yol açmaktadır. Öncelikle, kanunlarda "tanım" maddeleri yazmanın doğru bir yöntem olup olmadığını düşünmemiz gerekiyor. Kanun zaten, çeşitli normların tanımlandığı metinler değil midir? Kanun metninin içinde, ilgili maddede tanım yapmak yerine, kanunun girişine tanımlar diye bir bölüm eklemek, kanun tekniğine uygun mudur? Ayrıca burada yer alacak tanımlar neye göre seçilecektir. Örneğin, neden mali hakların bütün alt ayrımlarının tanımları yok da bazılarını burada yer veriliyor? Hâlen mevcut kanunda yer alan ve önerilen yeni tanımlar dâhil, "tanım seçkisi" objektif bir temele dayanmamaktadır. Öte yandan bazı tanımlar ve o tanımlarla ilgili maddeler birlikte değerlendirildiğinde çelişkilerin doğduğu da görülmektedir.⁸ Tanımı, bilimsel, yargısal içtihatlarla bırakmak yerinde olur. Önce yürürlükteki FSEK'in tanımlarını inceleyelim.

"Eser" tanımı: Eser tanımı, 4630 Sayılı Kanun'la yapılan 21.2.2001 tarihli değişiklikten önce FSEK'in 1. maddesindeydi. Maddenin üst başlığı da "Tarif"di. Anılan kanunla, tanımın bu maddeden çıkartılıp, yeni ihdas edilen "Tanımlar" isimli 1B maddesine konulduğunu görüyoruz. Kanunun neredeyse temelini teşkil eden bu tanımın, maddeden çıkartılıp, yaratılan tanımlar maddesine konulmasında hiçbir hukuki yarar olmadığı gibi gerekçe de yoktur.

"Eser Sahibi" tanımı: Bahsettiğimiz sorun, bu tanımda da vardır. Bir kere, FSEK içinde "Eser Sahibi"ni anlatan ve 8-12 maddelerine yayılmış bir bölüm vardır. Bu bölüm başlığı

⁷ Bu maddenin 2001 tadilinden önceki versiyonunda, FSEK 68. maddesinde "sözleşme yapılmış olması halinde isteyebileceği bedel" ve "emsal bedel" ve "rayiç bedel" tanımları birlikte yer alıyordu. Uzun tartışmalardan sonra maddede sadece "emsal bedel" çıkartılmış, diğer iki tanım kalmıştı. (23/2/2001 Tarihli ve 4630 Sayılı Tadil Kanunu)

⁸ Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun terim/kavram birliğinin zedelendiğine ilişkin görüşler; 1)Yrd.Doç.Dr.Emre Gökyayla, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi*, <http://web.deu.edu.tr/hukuk/dergiler/Dergimiz7-1/PDF/gokyayla1.pdf> 2) Prof.Dr.Naci Kinacıoğlu, *Telif Hukukunda Reform Yapma Gereği Üzerine*, <http://www.mevzuatdergisi.com/1998/01a/03.htm>; 3) Doç. Dr. Halil İbrahim Gürcan-Doç. Dr. Aydın Ziya Özgür *Uzaktan Eğitim Materyallerinde Telif Hakları Ve Açıköğretim Fakültesinde Uygulama Örnekleri* 4) DPT, 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, *Fikri Haklar Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, s.6

tanımlar maddesine kopyalanmıştır. Üstelik aynı tanım, eski yerinde durmaya devam ediyor. Aynı tanımın iki yerde olmasının anlamı nedir? Ayrıca Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun temeli olan Eser, Eser Sahibi isimli bağımsız bölümler, bu temel kavramlar anlaşılın diye düzenlenirken, tanımlamalar içerirken, temel kavramlar neden "Tanımlar" maddesine aktarılıyor?

"İşlenme Eser" tanımı: İşlenme Eser, tanımı FSEK 6. maddede düzenlenmiştir. Aynı tanım buradan çıkartılmadan, tıpkı "Eser Sahibi" tanımında olduğu gibi, mükerrer biçimde "Tanımlar" maddesinde de yer almaktadır.

"Derleme Eser" tanımı: FSEK 6. madde ve kapsamı itibariyle, böyle bir derleme tanımı da mükerrerlik içermektedir.

"Tespit, Fonogram" tanımları: Bu tanımlar FSEK 80. maddede belirtilen bağlantılı haklarla ilgilidir. Bu nedenle ilgili madde içinde yer alması daha doğru bir tercih olacaktır. Ayrıca "tespit" le ilgili FSEK 84. madde içinde daha geniş bir tanım vardır.

"Bilgisayar Programı" tanımı: Bu tanım FSEK 2. madde içinde ayrı bir sıra numarasıyla yapılmalıdır. Ayrıca tanım, kanundaki mevcut haliyle, FSEK 2. maddesiyle de çelişkilidir. Tanımda, "bilgisayar programı hazırlık tasarımları" da "ve" bağlacı kullanılmak suretiyle "bilgisayar programı" içine dâhil edilmiştir. Hâlbuki FSEK 2. madde, bilgisayar programı ve onun hazırlık tasarımlarını ayrı ayrı "eser" olarak tanımlamıştır. Sadece "hazırlık tasarımlarının", "eser" sayılmasını sonradan bilgisayar programı hâline gelmesi şartına bağlamıştır. FSEK 2. maddesine göre, hazırlık tasarımları belirtilen şartı içeriyorsa ayrı bir "eser"dir. Önemi şuradadır ki, hazırlık tasarımları başka bir bilgisayar program ekibi tarafından hazırlanıyor olabilir. Bu durumda FSEK 2'ye göre eser sahipleri olarak onların hakları da ayrıca korunacaktır. Hâlbuki tanımlar maddesinin hâlihazır durumu, yukarıda belirttiğimiz gibi, hazırlık tasarımlarını bilgisayar programları içine dâhil etmektedir. Bu nedenle her iki tanım arasında sorunlara yol açabilecek mahiyette ciddi bir çelişki vardır.

"Arayüz, Araişerlik" tanımları: Bu tanımlar bilgisayar programları ile ilgili alt tanımlardır. Bunların da 2. madde içinde, bilgisayar programları için açılacak alt madde içinde yer alması daha uygun olacaktır.

"Bağlantılı Haklar/Komşu Haklar" tanımları: Bu iki tanımın yeri de FSEK 80. maddedir. Bu madde ilk defa 7.6.1995 tarihli 4110 sayılı Kanun'la FSEK'e girmiştir. 4110 sayılı Kanun'la tercih edilen tanım eser sahibinin haklarına "**komşu hak**"lardı. Ancak 2001 yılında 4630 sayılı Kanun'la "Bağlantılı Hak" tanımı tercih edilerek, "Komşu Hak" tanımı bunun altına konulmuştur.

4. Taslak'ta Öngörülen Yeni "Tanımlar"la İlgili Sorunlar

Taslak'ta yeni tanımlar görmekteyiz. Bu tanımlar; i) Servis Sağlayıcı, ii) Film Yapımcısı, iii) İçerik Sağlayıcı, iv) Yeniden İletim, v) Kiralama, vi) Ödünç Verme, vii) Teknolojik Önlemler viii) Uydu yoluyla iletim, ix) Yayımcı, x) Yer Sağlayıcı'dır. "Bağlantılı Hak", "Tespit" gibi FSEK'de yer alan bazı tanımlarda da değişiklikler görülmektedir.

Hemen belirtelim, bu tanımlar, ekte liste halinde sunduğumuz, fikir ve sanat eserleri hukuku alanında yayınlanan AB direktifleriyle uyum çerçevesinde yapılan değişikliklerle

ilgilidir. Bu yeni tanımlar, FSEK’de öngörülen değişikliğin geniş çerçevesini de gözler önüne sermektedir.

FSEK’e ilave edilmesi düşünülen tanımların hepsi “Çoğaltma-Yayma” mali haklarıyla ama daha ziyade “yayma” mali hakkıyla ilgilidir. Bu nedenle tüm bu tanımları “Yayma Hakkı” ile ilgili düzenlemeyi değerlendirirken ele alacağız.

Fikri Mülkiyet Terimi: FSEK’in içinde “Fikri Mülkiyet” terimi geçmemekle birlikte, 1995 sonrası değişikliklerde, bu terim birliğine dikkat edilmeksizin, “Fikri Mülkiyet” kavramına yer vermeye başlanmıştır. Örneğin, FSEK 41. maddede “Fikri mülkiyete konu eser”, FSEK 44. maddede “Fikri mülkiyet haklarının güçlendirilmesi”, “Fikri mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi”, Ek.9. maddede “Fikri mülkiyet haklarının takibi” gibi kanunun bütünlüğünü zedeleyen yeni terimlere yer verilmektedir. TIRPS Sözleşmesi’nde “Fikri Mülkiyet Hakları” terimi tercih edilmiştir. Doktrinde, “Fikri Mülkiyet” terimini tercih eden akademisyenler mevcuttur.⁹ Ancak eleştirimiz, bu terime değil, kanundaki sistematik tercihin farkına varılmaksızın, kavram bütünlüğünün bozulmasınadır. Eğer bu terim tercih edilecekse, bu bilinçli olarak yapılmalı, Kanun’daki tüm terimler buna uygun hale getirilmelidir. Ayrıca, geçici 2. maddede “*Mevzuat ve sözleşmelerde kullanılan hakkı telif, telif hakları, edebi mülkiyet, güzel sanatlar mülkiyeti ve buna benzer tabirlerden bu kanunun benzer hallerde tanıdığı hak ve yetkiler anlaşılır*” açıklaması yer almaktadır. Kanunda “edebi mülkiyet” terimi hiç geçmemesine rağmen, sanki geçiyormuş gibi açıklama yapılmaktadır. Bu terimin kanunun sistematığı içinde yeri bulunmamaktadır. Ayrıca 1995 sonrası değişikliklerde, birkaç yerde gereksiz olarak “telif” ifadesine yer verilmiştir. (Md.42 ve Ek Md.10)

Özetle, tanımlar maddesi diye bir maddeye ihtiyaç bulunmadığını, bunun kanun tekniğine uygun olmadığını¹⁰, keyfi bir madde düzenlemesine yol açtığını düşünüyoruz. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında, eserle, manevi veya mali haklara ilişkin tanımların ilgili maddelerinin içinde yer almasının, birçok çelişkiyi, gereksiz tartışmayı ortadan kaldıracığını düşünüyoruz.

5. “Çalışan” Statüsündeki Yaratıcı Personelle İlgili Kavramsal Sorunlar

FSEK’in 18/2. maddesi 2001 yılında, 4630 Sayılı Kanun’la oluşturulmuştur. Madde daha önce Eser Sahipleri başlıklı 8. maddede düzenlenmişti. Kanımızca eski yeri daha uygundu. 2001 yılında, yürürlükteki haline kavuşan madde kavramsal olarak sorunlu bir maddedir. 1995 tarihli 4110 sayılı Kanun’la değişik 8/2 maddesi “*Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça; memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken meydana getirdikleri **eserlerin mali hak sahipleri** bunları çalıştıran veya tayin edenlerdir. Tüzel kişilerin uzuvları hakkında da bu kural uygulanır.*” şeklinde idi. Maddenin, 2001 tarihli 4630 sayılı yürürlükteki hali ise şöyledir:

⁹ Tekinalp, ÜNAL *Fikri Mülkiyet Hukuku*, Beta Yayınları, 2004, s. 1-5

¹⁰ Her ne kadar, 17.2.2006 yürürlük tarihli Mevzuat Hazırlama Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in 13. ve 15. maddelerinde “Tanımlar” maddesinden bahsedilse de, 23. maddede “varsa tanımlar maddesi” denilmek suretiyle, “tanım” maddesinin zorunlu olmadığı ifade edilmektedir. Ayrıca bu yönetmelik, sadece kanun, KHK’lerin değil, tüzük, yönetmelik gibi düzenleyici idari işlemleri de kapsadığından, tanım maddesinin, daha ziyade düzenleyici idari işlemler açısından düşünülmesi kanımızca daha doğru olacaktır.

Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça; memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken meydana getirdikleri **eserler üzerindeki haklar bunları çalıştıran veya tayin edenlerce kullanılır**. Tüzel kişilerin uzuvları hakkında da bu kural uygulanır.

Bir eserin yapımcısı veya yayımcısı, ancak eserin sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre mali hakları kullanabilirler.

Halen yürürlükteki bu madde, mali ve manevi hak ayrımı yapmaksızın, tüm hakların işveren veya işi tayin eden tarafından kullanılacağını ifade etmektedir. Öncelikle bu düzenlemenin, Bern Sözleşmesi, Anayasa ve Medeni Kanun'a aykırı olduğunu ifade edelim. Çünkü manevi haklar devredilemez. Mevcut ifadede kanunun emredici normu arkadan dolanma/hile suretiyle ihlal edilmiştir. Kanımızca, manevi hak sahibinin, bu sıfatla, FSEK 14. maddedeki hakkını kullanarak eserin umuma arzını menetmesi ya da FSEK 16. maddedeki hakkını kullanarak eserde değişiklik yapılmasını menetmesi sorunları aşılacak istenmiştir. Ancak yöntem doğru olmamıştır. Sorun, FSEK'in "manevi hakların devredilmezliği" ilkesine bağlı olarak ve bu temel ilkeyi ihlal etmeden de çözülebilirdi. Gerek mevcut düzenleme gerekse değişiklik taslaklarında önerilen modeller, emredici nitelikteki FSEK 52'ye de aykırıdır.¹¹ Söz konusu düzenleme, "manevi hakların korunmasını emreden" Bern Sözleşmesi mükerrer 6. maddesine de aykırıdır.

Maddede yapılan değişikliğin öngörmediği bir başka sonuç daha vardır. 18/2 maddesinde "eserler üzerindeki haklar bunları çalıştıran veya tayin edenlerce kullanılır," denilmektedir. Bununla işverene veya tayin edene "eser üzerindeki hakları" kullanma hakkı veriliyor. Bu ifade önceki metinde yer alan "mali hak sahibi olma" kavramını karşılamamaktadır. FSEK'e göre "kullanma" mali haklardan bir yararlanma biçimidir. Örneğin bu maddede "münhasıran kullanma" denilmediğine göre, acaba "*çalışanın işlerini görürken geliştirdiği eserler üzerindeki haklar bunları çalıştıran veya tayin edenlerce kullanılır,*" açıklamasına dayanarak, çalışan, bu hakkı başkasına da kullanabilir mi? Ya da kullanma hakkı karşılığında bir bedel isteyebilir mi? İlave bir bedel isteyebilir mi? Ya da kullanma mali hakkını başkasına devredebilir mi?

Öyle ya, mevcut kanun tasarı taslağında bazı hakların "sadece" meslek birliklerince takip edileceği yazdığına göre ve 18/2 de "sadece" kelimesi olmadığına göre... Bu fark nasıl açıklanacak !!! Sadece kelimesinin bulunması veya bulunmamasına göre bir normun anlamı değişmez mi?

Özetle, Yürürlükteki metin sözüm ona "mali hak sahipleri" lehine bir düzenleme iken, "kavramsal" bozukluk nedeniyle onların aleyhine bir durum yaratmıştır. Bu konuda bir ihtilaf henüz Yüksek Yargı önüne gelmemiştir.

FSEK 18/2. maddesinin, iş mevzuatındaki değişiklik karşısında ön görülmeleyen bir başka sonucu daha vardır. İş mevzuatımıza getirilen "esnek çalışma" hükümleri uyarınca çalışanlar

¹¹ Üstün, Gürsel, Dr, "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda 4630 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklikler ve Eleştirilerimiz," *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 75, Sayı, 1-2-3, 2001, sy.162

evlerinde de çalışabilmektedir. Bu durumda “işlerini görürken meydana getirilen eserler” tabiri, özellikle evlerinde çalışan yaratıcılar açısından “hak kaybına yol açacak” şekilde değerlendirilebilir. Ya da tersi... Örneğin bir yayınevinin bünyesinde bordrolu olarak çalışan birine karşı açılan davada, ilgili eserin evde “serbest zamanda” geliştirildiğini ve “iş”le ilgisi olmadığı ileri sürülebilir. FSEK18/2. maddesinde bir sorun çözülmeye çalışılırken, başka sorunlar yaratılmıştır. Maddenin, emredici normlar karşısında “batıl/geçersiz” olduğu her zaman ileri sürülebilir.

Taslak’la maddede öngörülen yeni değişiklik ise, i)“Memur, hizmetli ve işçiler” ibaresi yerine “çalışanlar” tabirini getirmekte, **ii)** Maddenin “*Bir eserin yapımcısı veya yayımcısı, ancak eserin sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre mali hakları kullanabilirler,*” bendini çıkarmaktadır. “Çalışanlar” ibaresinin, “memur, hizmetli ve işçi” terimini karşılayıp karşılamayacağı tartışmalıdır. Çalışanlar tabiri “iş akdi” ile bağlı “işçi”yi çağrıştırmaktadır. Terimin, “memur”u da kapsadığını kabul edelim. Ama hizmetli tabiri çok geniş bir tabirdir. Bordrolu çalışanlardan daha geniş bir anlamı vardır. Örneğin Erel’e göre, siparişe, vekâletle iş yapanları da kapsamaktadır.¹² Bu durumda yine ironik bir durum ortaya çıkmaktadır. “Yatırımcı lehine” düzenleme yapmaya çalışırken, aslında onlar aleyhine daraltıcı bir düzenleme yapılmış olacaktır. Çıkarılması düşünülen son cümle ile yatırımcılar korunmaya çalışılmaktadır ancak bu çıkarma FSEK 52. maddesi karşısında bir değişikliğe yol açmayacaktır. Çünkü hiçbir yapımçı veya yayımcı zaten “hak sahibi”nden mali hak devir sözleşmesi ile bir hak devralmadan, ruhsat almadan bir eser veya sureti üzerinde tasarrufta bulunamaz.

FSEK’in gerek önceki 8/2 maddesi ve gerekse yürürlükteki 18/2 maddesi yatırım yapan işverenleri korumak için konulmuş hükümlerdir. Bu tür maddeler Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku’nun “eser sahibini” koruma ilkesinin istisnalarıdır. Evet, bu sorun çözülmelidir. Bilgisayar programı vb. büyük yatırım gereken işlerde, bordrolu çalışan veya sipariş üzerine eser üreten kişilerin eserlerinde “yatırımcı” söz sahibi olmalıdır. Ancak, bu eser sahibinin haklarının gaspı şeklinde değil, hakkaniyet ölçüsünde yapılmalıdır. Bu konuda, Patent Hukuku’nda yer alan “*İşçi Buluşları*” düzenlemesi benzeri bir düzenleme için çalışılmalı, Fikri ve Sinaî Hukuk içinde uyum sağlanmalıdır.¹³ 551 sayılı KHK’ye paralel olarak; i) “Çalışanın işini görürken yarattığı eser”in mali hakları işverene veya tayin edene ait olabilmeli, ii) Çalışan, manevi haklarını kullanırken, işveren veya tayin edenlerin mali haklarını usulüne uygun kullanmasını engelleyememeli ancak iii) Çalışan, yarattığı esere ve ekonomik getirisine göre “Ek mali hak bedeli” talep edebilmelidir. Hakkaniyetli çözüm ancak bu şekilde karşılıklı denge içinde mümkündür.¹⁴

6. Hakların Tüketilmesi ya da İlk Satış Doktrini Kavramları

¹² Erel, Şafak, Prof.Dr. *Türk Fikir ve Sanat Hukuku*, İmaj Yayıncılık, 1998, s.81

¹³ Bkz; 551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 22. maddesi: Tam Hak Talebinde Bedel

Madde 22- İşveren hizmet buluşu üzerinde tam hak talep ederse; işçinin kendisine uygun bir bedelin ödenmesini işverenden isteme hakkı doğar.

Bedelin hesaplanmasında hizmet buluşunun ekonomik değerlendirilebilirliği, işçinin işletmedeki görevi ve işletmenin buluşun gerçekleştirilmesindeki payı özellikle göz önünde tutulur

¹⁴ İşçi buluşları konusunda bkz, Ortan, Ali Necip, Prof. Dr. *İşçi Buluşları Hukuku*, Dokuz Eylül Yayınları, 1987

FSEK'in en sorunlu konularından birisi "Yayma Hakkı" maddesidir. "Yayma" mali hakkıyla ilgili gelişmeler genelde iki düzeyde cereyan etmektedir. Birincisi ortaya çıkan teknolojik devrimle birlikte "yayma" mali hakkının içerik ve biçiminin değişmesi. Sayısal içerik ve dijital iletim konularının ortaya çıkması ve buna paralel olarak yasal değişikliklerin gündeme gelmesi -ki buna biraz aşağıda ayrıntılı olarak değineceğiz. Gelişmenin bir diğer boyutu ise, "mal ve hizmetlerin" küresel serbest dolaşımı ile ilgili GATT çerçevesinde ortaya çıkan ve Dünya Ticaret Örgütü'nün yönetimine bırakılan "küresel yayma" ile bölgesel anlaşmaların "bölgesel yayma" hedefleri için gümrük ve fikri hak sınırlamalarının ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalardır. Aynı zamanda bir "eser" niteliği taşıyan ya da üzerinde bir "eser" taşıyan ürünlerin, bölgesel ya da küresel dolaşımı ile ilgili temel kavramlardan en önemlisi "Hakların Tüketilmesi" ya da "İlk Satış Doktrini"dir.

Bu konu FSEK'in 23/2 maddesinde düzenlenmektedir. FSEK 23/2 maddesindeki temel konu, Fikri Hukuk konusu ürünler yayılırken, eser sahibinin hakları, ülkesel sınırlar içinde mi, yoksa veya uluslararası boyutta mı tükenmektedir? Bu madde konusunda Türkiye'nin bir politikası olduğunu söylemek çok zordur. ABD, Danimarka, Yeni Zelanda, İsveç, Japonya hakların uluslararası tüketilme ilkesini benimsemektedir.¹⁵ Avrupa Birliği ise AB Ülkelerini tek bir coğrafi bölge olarak düşünerek, bölgede hakların tüketilmesi ilkesini kabul etmektedir. AB-Türkiye Gümrük Birliği Kararı, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımını hedef alırken, ne hikmetse AB-Türkiye bölgesinde hakların tüketilmesi ilkesi benimsenmemiştir. Kararın, Ek.8, m. 9/2'sinde bu husus açıkça belirtilmiştir.

Yargıtay, vermiş olduğu çok sayıda kararda,¹⁶ "paralel ithalatın" yasaklanamayacağını, bir diğer deyişle, hak sahibinin rızasıyla piyasaya sürülmüş ürünlerin ticaretinin hiçbir gerekçe ile yasaklanmayacağına hükmetmiştir. Bu bir anlamda "serbest ticaretin" sonucudur. Ancak Gümrük Birliği Kararı ve mevcut 23/2. maddesi AB sınırları içinde serbestçe satılan bir ürün Fikri ve Sinaî Haklar Hukuku kapsamında bir hak içeriyorsa, Türkiye'ye girmesini, hak sahibinin ayrı bir iznine bağlayarak paralel ithalatı yasaklıyor. Bu, telif hakkı içeren özellikle pahalı eser suretlerinin Türkiye'ye ithalinde, şirketlere tekel hakkı tanımakta (eser sahiplerine tanınan bu hak CD, bilgisayar programı gibi endüstriyel ürün niteliğindeki ürünlerde, hakkı devralan şirketlerce kullanılmaktadır) yüksek fiyatla satış suretiyle haksız kazanç temini imkânı vermektedir. Türkiye'nin ulusal politika olarak "Hakların Uluslararası Düzeyde Tüketilmesi" ilkesini, yani sahibinin rızasıyla uluslararası piyasaya sürülen ve fikri hak taşıyan orijinal ürünün piyasada serbestçe satışı/paralel ithalatı önündeki engeli kaldırması kendi ülkesel menfaati gereğidir. Bu konuda en azından AB-Türkiye Gümrük Birliği Kararı'nda değişiklik yaparak, fikri hakların tüketileceği alanı AB-Türkiye coğrafi alanı olarak belirlemek zorunlu gözüküyor. Aksi halde AB-Türkiye ekonomik alanında mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı hakkı fikri haklar aracılığıyla sakatlanmış olacaktır. Bu hak "karşılıklı" olarak tanınıyor diyenlere, AB-Türkiye coğrafyasında sizin ne kadar "eser"iniz, "patent"iniz, "entegre devre topoğrafya"nız, "marka"nız var diye sormak gerekiyor? Doğal olarak, böyle bir sınırlama "gelişmiş ülkeler" lehine "çalışacaktır." Fikri mülkiyet hakları kullanılarak "sömürü", haksız

¹⁵ Üstün, Gürsel, Dr. "Küreselleşmeden Kaynaklanan Eser Sahibi Aleyhine Eğilimler ile Mali Haklardaki Tahditler ve Tahditlerin İstisnası," *Hukuk ve Adalet*, Sonbahar, 2004, sy. 143, dipnot 32 civarı (Gürsel:2004), Adem Aslan, *Fikri Mülkiyet Haklarının Tükenmesi*, Beta Yayınları, 2004, s.65-82

¹⁶ Teoman, Ömer, Prof. Dr. Tek satıcılık hakkının üçüncü kişiler tarafından ihlali durumunda haksız rekabete ilişkin kuralların uygulanma olanağı, *Banka ve Ticaret Hukuku, Araştırma Enstitüsü*, X.Cilt,

kaynak transferi konusunda bir yandan Dünya Ticaret Örgütü toplantılarında ciddi tartışmalar, bir yandan da akademik düzeyde ciddi çalışmalar yapılmaktadır.¹⁷ Fikri ve sınaî haklar, özellikle, “yazılım” ve “tohum” gibi alanlarda, büyük tekeller tarafından haksız kazançların/sömürünün “aracı” olarak görülmektedir.

Ayrıca Fikri Haklar açısından eser sahibine verilen “tekel hakkı” ve Rekabet Hukuku’nun birlikte değerlendirilmesi de gereklidir. Fikri ve Sınaî Hak Hukuku ile Rekabet Hukuku birlikte değerlendirildiğinde, mevcut düzenlemenin “Anayasa’ya Aykırı” olduğu da görülmektedir.¹⁸

Kanun’un 23/2. maddesi özellikle yabancı bilgisayar program üreticilerinin lobi faaliyetlerinin hedefi haline gelmiştir. En son 2001 yılında 4630 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, yayma hakkının tüketilmesinde “ülkesel” sınırların benimsenmediği anlamına gelecek ifadeler değiştirilmiş, ülkesel sınırın geçerli olduğu “katı” biçimde belirtilmeye çalışılmıştır. FSEK’in onca sorunu dururken, bu maddenin lobi faaliyetlerinin hedefi haline gelmesinin nedeni üzerinde maalesef fazla durulmamıştır. FSEK 23/2 maddesinin son haliyle, bir bilgisayar programı/yazılımının sadece “hak sahibinin Türkiye’ye sokulmasına izin verdiği” nüshaların ticareti serbest olacaktır. Bir firma, başka ülkeden satın alacağı yine sahibinin rızası ile o ülkeye veya uluslararası piyasaya sunulan başka “orijinal kopya”yaları Türkiye’ye “ithal” edemeyecektir. Bu yukarıda değindiğimiz Yüksek Mahkeme kararlarıyla altı çizilen serbest rekabetin, serbest ticaretin FSEK kapsamındaki ürünler için söz konusu olmadığı anlamına gelmektedir. Bu maddeye göre, ancak hak sahibi şirketin izniyle Türkiye’ye sokulan nüshalarını satın almak zorunda olduğumuzdan, bir ABD’li vatandaşın kullanma lisansını 100 dolara satın aldığı (x) yazılım programını, Türkiye’de hak sahibi firmanın izniyle 200 dolara satılıyorsa, bu bedelle almak zorundayız.¹⁹

Tabi bu konuya bir de tüm fikri haklar hukuku cephesinden bakabiliriz.²⁰ Örneğin marka hukukunda durum nedir? 556 sayılı KHK’nin 13. maddesine göre, tescilli bir marka bir kere Türkiye’ye sokulduktan sonra artık, üçüncü kişiler o mallarla ilgili ticareti serbestçe yapabilirler.²¹ Bir diğer deyişle, artık başka ülkelerden de orijinal ürünleri ithal edip Türkiye’ye sokabilirler. 551 sayılı KHK’nin 76. maddesine göre, “Patent sahibi ya da onun izni ile Türkiye’de satışa sunulmuş olan patentli ürünlerle ilgili fiiller patentten doğan hakların kapsamı dışında kalır.” “İzin” konusu dikkatli irdelendiğinde, hak sahibi örneğin Hollanda distribütörüne, Türkiye’ye de satış izni vermişse, ya da bölge dışına satışına müdahale edemiyorsa, onun tarafından Türkiye’ye satılmış patent konusu ürünlerin ticaretine engel olamayacaktır. Bir diğer deyişle hak sahibinin izni ile piyasaya sürülmüş ürünlerin ticaretine, dolayısıyla paralel ticarete engel olamayacaktır. Aslında bu DTÖ’nün ya da bölgesel

¹⁷ Bu konunun etraflı bir değerlendirmesi için bkz. Doç.Dr.Mehmet Yüksel, “Küreselleşme Sürecinde, Fikri Mülkiyet Haklarına Sosyolojik ve Felsefi Açından Bir Bakış,” *Hukuk ve Adalet Dergisi*, Sayı 4, sayfa 9

¹⁸ Aslan, Yılmaz, Prof. Dr. “Fikri Mülkiyet Hakları Kullanılarak Paralel İthalatın Önlenmesi,” *Hukuk ve Adalet Dergisi*, Sayı 4, sy.114

¹⁹ İnternette yüzeysel bir araştırma yaparak, aynı bilgisayar programları Amerika’da kaçta satılıyor, Türkiye’de kaçta satılıyor tespit edebilir, ve şu soruyu sorabilir? Bu nasıl mümkün oluyor? Yabancı bilgisayar program firmaları şu cevabı verecektir size: ABD’de satış hacmi fazla, sizdeki düşük, bu nedenle fiyatları satış hacmine göre tespit ediyoruz? Siz de bu cevabı anlamaya çalışacaksınız!!! Yasama organını bıraktık, bu maddenin revizyonunda görev alan bürokratlar acaba bu gerçeği biliyorlar mı?

²⁰ Arkan, Sabih, Prof.Dr. *Marka Hukuku*, Cilt II, 1998, s.134, 143

²¹ Arkan, age, Cilt 2, s.140. Arkan, bunun nedeninin, Alman hukukunda olduğu gibi, KHK’de “Haklı Neden” tabirinin olmamasına bağlamaktadır. Ama bu tabirin KHK’ye eklenmesini önermektedir. Bir diğer deyişle bu tabirin eklenmesi suretiyle “paralel ithalatın” yasaklanabilmesini olumlu karşılamaktadır.

örgütlerin serbest, gümrük duvarsız satış serbestisi istemesinin doğal sonucu değil midir? Bu çerçevede konuya bakıldığında, fikri ve sınaî hukuk alanlarında hakların tüketilmesi konusunda farklılık olduğu görülecektir.

TRIPS Sözleşmesi 6. maddesine göre, üye devletlerin, hakların ulusal veya uluslararası düzeyde tüketilmesinde emredici bir hüküm yoktur. Bu konudaki tercih üye devletlere bırakılmıştır.²²

7. Yayma Hakkı ile İlgili, Yürürlükteki Hükümlerin, Taslak'ta Önerilen Yeni Tanımların, Öneri Düzenlemelerin İçerdiği Kavramsal Sorunlar

FSEK'te 2001, 2004 yılı değişiklikleriyle AB direktiflerine uyum sürecinde, birçok hüküm yanında "**yeni yayma biçimlerini**" de FSEK kapsamına almaya çalışıyoruz. FSEK'le ilgili Taslak'ta da uyum çalışmalarının devam ettiği görülmektedir.

Bern Sözleşmesinde geçen genel tanım "**intişar/yayın**" kelimesidir. Bu kelime "yayma" eylemini en geniş biçimde tanımlamıştır. WIPO Telif Hakları **Anlaşması**'nda "**Yayma Hakkı**" sınırlı olarak tanımlanmıştır. Buna ilave olarak "**Kamuya İletim Hakkı**" ayrıca düzenlenmiştir.²³

AB 2006/115 Sayılı Direktifinde²⁴ konuyla ilgili üç terim geçiyor: i) " **Radyo yayın**" hakkı ii) "**Kamuya İletim Hakkı**" (Madde 8) ve iii) 9. maddede "**Dağıtım Hakkı**."

Uluslararası metinlerde geçen "yayma" hakkıyla ilgili tanımlar şunlardır.

AB MÜKTESEBATI

92/100 sayılı ve 19 Kasım 1992 Tarihli Fikir ve Sanat Eserleri Haklarının Kiralanması, Ödünç Verilmesi ve Bağlantılı Haklara Dair Konsey Direktifi	<ul style="list-style-type: none">➤ Kiralama➤ Ödünç Verme➤ Halka Açık Yayın➤ Dağıtım Hakkı
93/83 sayılı ve 27 Eylül 1993 Tarihli Uydu Yayınlarında ve Kablolu Yayınlarda Uygulanan Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Haklara İlişkin Kuralların Koordinasyonu Hakkında Konsey Direktifi	<ul style="list-style-type: none">➤ Kablo ile Yeniden İletim➤ Uydu Vasıtasıyla Yayın

²² Konuyla ilgili kapsamlı bir çalışma için bkz, Aslan, age.

²³ WIPO, Telif Hakları Anlaşması, Madde 6

Yayma Hakkı

(1) Edebiyat ve sanat eserlerinin sahipleri, eserlerinin özgün nüshaları ya da kopyalarının satılması ya da sahipliğinin el değiştirmesi yoluyla topluma sunulmasına izin verme hususunda münhasıran hak sahibidir.

Madde 8

Kamuya İletim Hakkı

Bern Sözleşmesi'nin 11 (1) (ii), 11 Mükerrer (1) (i) ve (ii), 11 ikinci mükerrer (1) (ii) ve 14 (1) (ii) ve 14 mükerrer (1) maddeleri, hükümleri haledar edilmeksizin, edebiyat ve sanat eserleri sahipleri, eserlerinin telli ya da telsiz ortamda, toplum üyelerinin kendileri tarafından seçilen bir yer ve zamanda bu eserlerden kişisel olarak yararlanacak biçimde topluma iletilmesine izin verme hususunda münhasıran hak sahibidir.

²⁴ AB, Fikri Mülkiyet Haklarına Komşu Bazı Haklar ile Ödünç ve Kiraya Verme Haklarıyla ilgili direktif.

2001/29 sayılı ve 22 Mayıs 2001 Tarihli Bilgi Toplumunda Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Hakların Uyumlaştırılması Hakkında Konsey Direktifi	<ul style="list-style-type: none">➤ Eser Aslı veya Kopya Satışı➤ Başka Şekilde Kamuya Dağıtım➤ Kablolu veya Uydu Yayını➤ Kablolu veya Karasal İletim➤ Uydu ve Kablo İle Yeniden İletim➤ Telli, Telsiz Yayın➤ Kamunun Erişimine Açma
2001/84 sayılı ve 27 Eylül 2001 tarihli Orijinal Sanat Eseri Sahibi Lehine Yeniden Satış Hakkına İlişkin Parlamento ve Konsey Direktifi	<ul style="list-style-type: none">➤ Güzel Sanat Eserinin Yeniden Satış Hakkı
2006/115 Sayılı ve 12 Aralık 2006 Tarihli Fikri Mülkiyet Hakları Alanında Ödünç verme ve Kiraya Verme Hakkıyla İlgili Konsey Direktif	<ul style="list-style-type: none">➤ Radyoyayını➤ Kamuya İletim Hakkı➤ Dağıtım Hakkı

WIPO METİNLERİ

WIPO İCRALAR VE FONOGRAMLAR ANLAŞMASI 1996	<p><u>Tanımlarda</u></p> <ul style="list-style-type: none">➤ Radyo Televizyon Yayını➤ Tespit Edilmiş Bir İcranın Veya Fonogramın Yayını➤ İcranın Ve Fonogramın Topluma İletilmesi <p><u>İcracı Sanatçı Hakları</u></p> <ul style="list-style-type: none">➤ Çoğaltma Hakkı➤ Yayma Hakkı➤ Kiralama Hakkı➤ Tespit Edilmiş İcraları Umuma İletme Hakkı
WIPO TELİF HAKLARI ANLAŞMASI 1996	<ul style="list-style-type: none">➤ Yayma➤ Kiralama➤ Kamuya İletim Hakkı

Mevcut kanun tasarı taslağında, tanımlar kısmına “Yayımcı” tanımı eklenmiştir. **“Yayımcı: Kanun’un 52. maddesine uygun biçimde düzenlenmiş sözleşmelerle eser veya hak sahibinden mali hakları kullanma yetkilerini devralarak bu kanunun 10. maddesine göre ilim-edebiyat eserleri üzerindeki hakları kullanarak süreli olmayan yayınları çoğaltan ve yayanlar ile umuma ileteneri.”** Tanımlamaktadır. FSEK 23/1 maddesindeki “Yayma Hakkı” ise şöyle tanımlanmıştır: **“Yayma Hakkı, Madde 23- Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, kiralamak, ödünç vermek, satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı münhasıran eser sahibine aittir.”** FSEK 23. maddesinin daraltılarak “Yayınevi” tanımı yaratılması doğru bir yöntem değildir. Öncelikle “Yayma Hakkı” ve “Yayımcı” arasındaki fark pratikte ciddi anlama sorunlarına ve ihtilaflara yol açacaktır. Böyle bir tanım AB direktiflerinde de yoktur. “Yayınevi,” “Komşu Hak Sahibi” olarak bile kabul edilmediğine göre böyle bir şeye neden ihtiyaç duyuluyor?

Yayma Hakkı’nın “Ana mali haklardan” olduğu dikkate alınarak,” 2001 değişikliğinden önceki 23/1 maddesinin ilk cümlesi esas alınarak genel olarak tanımlanması ve diğer alt mali hakları alt fıkralar halinde düzenlenmesi/tanımlanması, kanun tekniğine daha uygun bir yöntem olacaktır.

Önerilen “Yayımcı” tanımı içinde, eserleri klasik “fizik baskı aygıtlarıyla basan, yayan,” yayınevi fonksiyonunu genişletici biçimde “umuma iletin” terimi de yer almaktadır. “Yayımcı” bir kez böyle tanımlandı mı, o zaman Yayımcı eser sahibinden başka bir “mali hak devri” alamayacak mıdır? Örneğin bir çizgi roman kitabının, süreli yayın hâlinde yayınlayan kuruma yayımcı demeyecek miyiz? Hâlbuki halen bir “Yayımcı”nın (yayınevi) bir mali hak devri sözleşmesiyle, bir eser sahibinden herhangi bir mali hak devralmayı ve bundan iktisadi olarak yararlanmayı engelleyen bir durum söz konusu değildir.

Yine maddede geçen **“hak sahibinden mali hakları kullanma yetkilerini devralarak veya bu kanunun 10. maddesine göre ilim-edebiyat eserleri üzerindeki hakları kullanarak”** tabiri çok daraltıcı bir tabirdir. Örneğin, hak sahibinden mali hakları devralmamış ve fakat ruhsat/lisans almışsa, o kurum Yayımcı olarak nitelenmeyecek midir? Ya da bünyesinde FSEK 18. maddeye göre çalışan kişilerin eserlerini yayınlayan bir yayınevi “yayımcı” olarak kabul edilmeyecek midir? Ya da hiçbir mali hak devri olmaksızın, sadece, mali hak koruma süresi sona ermiş bir eseri, “ilk basan” yayınevi olarak yayınladığında “Yayımcı” niteliğini taşımayacak mıdır?

Teknolojik gelişme, “klasik yayma biçimleri” yanında başka yayma biçimlerini de beraberinde getirmiş, hatta klasik yayma biçimleri gölgede bile kalmaya başlamıştır. Bu nedenle **FSEK 23 (Yayma Hakkı), FSEK 24 (Temsil Hakkı) FSEK 25 (İşaret Ses ve/veya Görüntü Nakline Yarayan Araçlarla Umuma İletim Hakkı, Ek Madde 4’ün (Dijital Haklar)** AB direktifleriyle uyum içinde, yeni ihtiyaçları karşılayacak biçimde ama bir bütün olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bunun için iki yöntem izlenebilir.

“Yayma Hakkı”nı, -ki temel bir mali haktır, her ne surette olursa olsun, klasik baskı aygıtlarıyla fizik ortamlara basılarak dağıtma, kablolulu, kablosuz iletim, analog veya dijital iletim yöntemleriyle dağıtma/iletim veya kamusal ortamlarda temsil suretiyle yayma haklarını

dâhil olmak üzere tüm “yayma biçimlerini” kapsayacak şekilde tanımlayabilir, yayma biçimlerini ise alt fıkralar hâlinde düzenleyebiliriz.²⁵

“Yayma Hakkı,” hem genel yayma hakkı anlamına gelmekte hem de yeni teklifte görüldüğü üzere radyo, televizyon, uydu yayınlarının “yayınlanması” (radiodiffusion par satellite) hem de “yeniden iletim” (retransmission par satellite) anlamına gelmektedir.

WIPO Telif Hakları Anlaşması 6/1 maddesi “yayma hakkını” sadece “Edebiyat ve sanat” eserleriyle sınırlı olarak tanımlamıştır.²⁶

WIPO İcralar ve Fonogramlar Anlaşması “Yayma Hakkı”nı icracı sanatçılar ve fonogramlar açısından tanımlamıştır.²⁷

WIPO İcralar ve Fonogramlar Anlaşması 2/f bendinde yer alan Radyo-Televizyon Yayını tanımı: *“Radyo-Televizyon Yayını’, topluma ulaştırılması amacıyla seslerin veya görüntü ve seslerin telsiz iletimini; bu ifade aynı zamanda uydu ile gerçekleştirilen aynı türde gerçekleştirilen bir iletimi de tanımlar; radyo televizyon kuruluşu tarafından veya onun rızası ile şifre çözücü araçlar topluma sağlandığı zaman şifreli sinyallerin iletimi de ‘radyo televizyonla yayın’ sayılır.”*

Taslak’ta yer alan Yayma Hakkı’yla ilgili olarak “Yayımcı” yanında iki yeni tanım daha görüyoruz: i)Yeniden İletim, ii) Uydu Yoluyla Umuma İletim. Bu iki terimin AB direktiflerine uyum çerçevesinde FSEK’e eklenmesi öngörülüyor. Ancak iki terim içinde kelimeler biraz daha titiz kullanılabilirdi. “Yeniden İletim” tanımı içinde “mikro-dalga” terimi geçiyor ama “Uydu Yoluyla Umuma İletim” tanımı içinde “sinyal” kelimesi geçiyor. Sinyal de bir micro-dalga değil midir? Yeniden İletim tanımı, alındığı direktifle uyum içinde aslında “radyo ve televizyon ilk yayınlarının,” sonradan üçüncü şahıslar tarafından yeniden yayınlanmasını kapsıyor. Ancak, “yeniden iletim” ifadesi, örneğin, internet üzerinde “dijital iletim suretiyle yayma” esnasında da kullanılacak bir terim. Bir filmin bir web sitesinde gösterilmesi, sonra başka birisinin bunu alıp yeniden yayınlanması da bu terimle açıklanabilir. Pratikte, telif sözleşmeleri yaparken bu ayrıma ve tanıma dikkat edilmesi gerekiyor.

Yayma hakkının bu kadar alt biçimi olduğuna göre, FSEK 23/1 her türlü yaymayı içerecek genel bir madde haline getirilebilir. FSEK 23/2 genel yayma hakkının sınırlanmasıyla ilgili, “Hakların Tüketilmesi”yle ilgili bir düzenleme içerdiğine göre yukarıda değindiğimiz çerçevede varlığını muhafaza edebilir. FSEK 23/3 de yine en genel yayma hakkıyla ilgili olduğuna göre aynen muhafaza edilebilir.

FSEK 23/1. maddesinin yürürlükteki hali şöyledir: *“MADDE 23.- (Değişik: 4630 - 21.2.2001 / m.14) Bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, kiralamak, ödünç vermek,*

²⁵ Meri FSEK’in 25. maddesi zaten her şeyin içine atıldığı bir “torba” madde haline gelmiştir. Yapılması gereken, bu maddenin küçük revizyonla yeniden düzenlenmesidir.

²⁶ WIPO Telif Hakları Anlaşması/ Madde 6
Yayma Hakkı

(1) Edebiyat ve sanat eserlerinin sahipleri, eserlerinin özgün nüshaları ya da kopyalarının satılması ya da sahipliğinin el değiştirmesi yoluyla topluma sunulmasına izin verme hususunda münhasıran hak sahibidir.

²⁷ WPPT Anlaşması/ Madde 8

Yayma Hakkı

(1) İcracı sanatçılar, fonogramlar üzerine tespit edilmiş olan icralarının aslı veya kopyalarını satış veya başka bir şekilde hak sahipliğini devretmek yoluyla topluma sunulmasına münhasıran izin verme hakkından faydalanacaklardır.

satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı münhasıran eser sahibine aittir.” FSEK 23/1. maddesinin orijinali ise şöyleydi: “Bir eserden onun aslından veya işlenmesinden çoğaltma yoluyla elde edilmiş nüshalarını satışa çıkarmak veya dağıtmak yahut diğer bir şekilde ticaret mevkiine koymak suretiyle faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.” (1951 tarihli FSEK madde 23/1)

FSEK 23/1 maddesinin tüm yayma biçimlerini kapsar hâle getirilmesi için 1951 tarihli Fikir ve sanat Eserleri Kanunu’nun 23/1 “Yayma Hakkı” maddesinden yola çıkarak aşağıdaki öneriyi sunuyoruz.

“23. (1) Yayma Hakkı: Bir eserden onun aslından veya işlenmesinden teknîğin bilinen veya bulunacak yöntemleriyle çoğaltma yoluyla elde edilmiş nüshalarını satışa çıkarmak veya dağıtmak veya diğer bir şekilde ticaret mevkiine koymak veya herhangi bir surette faydalanmak veya herhangi bir biçimde bedelli bedelsiz kamuya iletmek suretiyle faydalanma, faydalandırma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.”²⁸

Öncelikle “mali hakkın” kendisini tanımlayan böyle bir genel tanımın, Bern Sözleşmesi’ne veya AB direktiflerine veya WIPO Sözleşmelerine aykırı olmadığı gibi FSEK’in sistematik bütünlüğüne uygun olduğunu düşünüyoruz. Aslında eser sahibinin temel bir mali hakkını tanımlayan bir ifadeyi, tanımdan ziyade hakkın kapsamını açıklayan bir norm olarak kabul etmek gerekir.

8. Yayma Hakkının Biçimleri

Yayın Hakkını (m.23.1) de genel olarak tanımladıktan sonra Yayma hakkının çeşitlerinin hepsinin 25. madde içinde alt maddeler olarak düzenlenmesi kanun sistematîği açısından daha uygun olacaktır. Böylece 25. madde ve alt başlıkları şu şekilde düzenlenebilir.

ÖNERDİĞİMİZ SİSTEMATİK

25. Yayma Biçimleri

25.(1.) Dağıtım Hakkı

25.(2.) Umuma İletim Hakkı (Radyo-Televizyon Yayını, Dijital İletim Dâhil)

25.(3) Yeniden İletim Hakkı

Bir Yayın Türü Olarak “Dağıtım Hakkının” Düzenlenmesi: Kanun sistematîğinde bu hakkın (bir eserin suretlerinin satışı, dağıtımı) en iyi düzenlenebileceği yer 25. maddedir. 25. madde “Yayın türlerinin” düzenlendiği bir madde olabilir. Yayımcı tanımıyla yapılmak istenen amaca bu şekilde ulaşmak da mümkündür.

25.(1) Dağıtım Hakkı: Bu konuda WIPO Telif Hakları Anlaşması’nın (6.1) maddesini (Başlığını değiştirerek ve bir kelime ilavesiyle) öneriyoruz. Böylece Taslak’ta önerilen “Yayımcı” tanımı da AB direktiflerine uygun biçimde yapılmış olacaktır. Ayrıca madde

²⁸ Altı çizili kelimeler, gelişen teknolojiyi karşılamak amacıyla tarafımdan ilave edilmiştir.

“Bağlantılı Haklar” kapsamında Fonogram yapımcısının “Dağıtım Hakları” ile de çelişmemektedir.

Madde 25 (1)

Dağıtım Hakkı

(1)Eser sahipleri, eserlerinin özgün nüshaları ya da kopyalarının satılması ya da sahipliğinin el değiştirmesi yoluyla topluma sunulmasına izin verme hususunda münhasıran hak sahibidir.

Eşleşme Projesi kapsamında FSEK 25. maddeye eklenmesi istenen 2001/29 Bilgi Toplumu Direktifi 3/2 hükmü, “Bağlantılı Haklar”la ilgili olduğu için bu ekin “Bağlantılı Haklar” bölümünde olması daha doğru olacaktır.

“Etkileşimli İletim” konusunun ve “Eşleşme” projesinde önerilen “Kamunun erişimine mümkün kılma” kavramlarının da bu maddede düzenlenmesi mümkündür.

Mevcut 25/1 ve 25/2 maddeleri, (25/2) olarak tek madde halinde düzenlenebilir.

Eşleşme Projesinde önerilen Roma Konvansiyonu’nun 3. maddesi kapsamında keza 93/83 Uydu Yayınları ve Kablolu Yeniden Yayın Direktifi’nin 1(1) fıkrasında yer alan (retransmission par satellite) “Yeniden İletim” hükmünün ekleneceği yer bu madde olabilir. Ya da bu alt madde 25(2)’nin içinde bir paragraf olarak da düzenlenebilir. Hâlen yürürlükte olan 25. madde içinde “yeniden iletim” tanımı dolaylı olarak vardır ya da bizim önerdiğimiz gibi “Yeniden İletim Hakkı” 25(3) olarak yine bu madde içinde yer alabilir.

Yeniden iletim hakkı “eser sahibine” değil de münhasıran “Yapımcı”, yani bağlantılı hak sahiplerine tanınacaksa o zaman “Yeniden İletim” konusunun “Bağlantılı Haklar” bölümünde düzenlenmesi daha doğru olacaktır. Mevcut madde biçimi korunacaksa maddenin başlığı Eşleşme Projesi raporunda da belirtildiği gibi “Umuma İletim” olarak değiştirilmelidir. Bağlantılı Hak Sahiplerinin “Yeniden İletim Hakkı” ise, Bağlantılı Haklar bölümünde tanımlanmakta ve korunmaktadır.

9. Dijital İletim Hakkı

Dijital İletim suretiyle yayınlama 21.2.2001 tarihli ve 4630 Sayılı kanun ile FSEK 25. maddeye eklenmiştir. 3.3.2004 tarihli ve 5101 Sayılı kanunla Ek.4/3. fıkra eklenerek, kanun ilgili direktiflerle uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır. Dijital İletim Hakkı’nın ihlalinin cezai müeyyidesi 4630 Sayılı Kanun ile 71/6 ya eklenmiştir. Sistemati olarak eleştirilebilir olmakla birlikte FSEK, “Dijital Hakları” koruma altına almaktadır. Taslak’ta, FSEK Ek.4. maddenin anılan direktifler doğrultusunda revizyona tabi tutulduğu görülmektedir.

Dijital Hakların Yönetimi Hak Yönetimi İfadesi İlk Defa, 2001/29 Sayılı Bilgi Toplumunda Eser Sahibinin Hakları Direktifinin 7/2 maddesinde yer almıştır. “2. Bu Direktifin amaçları için, ‘hak yönetimi bilgisi’ ifadesi, bu Direktifteki eser veya diğer konuları tanımlayan veya 96/9/AT sayılı Direktifin 3. Kısımında düzenlenen kendine özgü hak, yazar veya diğer herhangi bir hak sahibini, eser veya diğer konuların kullanma şart ve koşulları hakkındaki bilgi ve böyle bir bilgiyi tevsik eden herhangi bir numara ya da kodu içeren her türlü bilgi demektir.”

WIPO Telif Hakları Anlaşması 12. maddesinde “Dijital Hakların Yönetimi”ni düzenlemiştir. WIPO İcralar ve Fonogramlar Anlaşması’nın 19. maddesi de Dijital Hak Yönetimini, bağlantılı hak sahipleri açısından koruma altına almıştır.²⁹

Eşleşme Projesi önerilerinde “Dijital Hak Yönetimi”nin tanımlar maddesine girmesi önerilmektedir. Kanımızca “Dijital İletim Hakları”nın FSEK “Mali Haklar” bölümünde tanımlanarak, hak yönetiminin de burada düzenlenmesi daha doğru bir yöntem olacaktır. “Dijital Hak Yönetimi”ne karşı mütecaviz hareketlerin, öncelikle TCK kapsamında suç niteliği taşıyıp taşımadığına bakmak gereklidir. TCK 243 ve 244. maddeleri “Bilişim Sistemine Hukuka Aykırı Girme” ve “Bilişim Sisteminin İşleyişini Engelleme ve Bozma” fiillerini düzenlemektedir. Dijital Hak Yönetimi sistemleri, ancak bir “bilişim sisteminde” (yani bilgisayarda/bilgileri otomasyona tabi tutan sistem) kurularak faaliyet gösterebilir. Maddeler incelendiğinde görüleceği üzere; üçüncü bir şahsın eser sahibi veya hak sahibi veya bağlantılı hak sahibi tarafından kurulan bir “hak yönetimi sistemine” “hukuka aykırı” olarak girmesi ve sisteminin işleyişini herhangi bir şekilde bozması, verileri hukuka aykırı olarak bir başka yere göndermesi TCK 243 ve 244 kapsamında zaten suçtur. Suç işlemek için örgüt kurmak da ayrıca TCK 220. maddesine göre başka bir suç olduğundan, “hak yönetimine” örgütlü olarak müdahale edenleri daha ciddi cezalar beklemektedir.

Özetle, Dijital Hak Yönetimi’ne karşı yapılacak mütecaviz hareketler TCK 243, 244, 220 hükümleri çerçevesinde de suçtur ve cezalar “suç ve ceza politikasına” uygundur. Şu halde, uyum çalışmaları çerçevesinde, düzenleme yapacağız diye, FSEK’te bu konuda ayrıca bir düzenleme yapmaya gerek olup olmadığını değerlendirmek gereklidir.

10. Servis Sağlayıcı, İçerik Sağlayıcı ve Yer Sağlayıcı Tanımları

Bir kanunun düzenlediği, yer verdiği tanımların, başka bir kanunda yeniden tanımlanması doğru bir yöntem midir? Söz konusu tanımlar, zaten 5651 Sayılı İnternet Kanunu’nda³⁰ tanımlanmıştır. Kanımızca bunların yeniden tanımlanmasına ihtiyaç yoktur.

11. Yayma Hakkı ile İlgili Tali Konu: Bandrol Konusunda Kavramsal Karışıklıklar

FSEK 81. madde müzik ve sinema eserlerinin çoğaltılmış nüshaları ile süreli olmayan yayınlar üzerine bandrol yapıştırılmasını zorunlu kılmıştır. Bandrolün asıl amacı korsan kopyacılığın/telif hırsızlığının önüne geçmektir. Bandrol ile ilgili sorunlar özetle şöyledir: i) Bandrol zorunluluğu getirilecek eser türlerine “bilgisayar programları, oyun CD’leri” de dâhil

²⁹ WIPO Telif Hakları Anlaşması, Madde 12

Hak Yönetim Bilgilerine İlişkin Yükümlülükler

(1) Akit Taraflar, bu Anlaşma veya Bern Sözleşmesi ile öngörülen herhangi bir hakkın ihlalinin mümkün kılındığını, kolaylaştırıldığını veya saklandığını düşündürecek geçerli sebeplerle aşağıdaki fiilleri bilerek işleyenlere karşı veya hukuki tedbirlere tabi olanlar için yeterli ve etkin yasal tedbirler öngörecektir.

(i) Yetkisiz olarak elektronik hak yönetim bilgilerini değiştirmek ya da ortadan kaldırmak,

(ii) Elektronik hak yönetim bilgilerinin izinsiz değiştirildiği ya da ortadan kaldırıldığı bilinen, eserleri veya eser nüshalarını yetkisiz olarak dağıtmak, dağıtmak üzere ithal etmek, radyo ve televizyonla yayınlamak ya da topluma iletmek,

(2) Bu maddede geçen "Hak yönetim bilgisi" ifadesi, bilgi öğelerinden herhangi biri eser nüshası üzerinde olduğunda veya eserin topluma iletimine bağlı olarak görüldüğünde eser, eser sahibi, eser üzerindeki herhangi bir hakkın sahibi veya eserin kullanımına ilişkin süreler ve koşullar hakkındaki bilgiler ve bu bilgileri temsil eden tüm sayı ya da kodları tanımlayan bilgiler anlamına gelmektedir.

³⁰ 5651 Sayılı, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Denetlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Müdahale Edilmesi Hakkında Kanun.

edilmesi. ii) Bandrol hırsızlığına yol açan mevcut uygulamanın değiştirilmesi ve bandrol üzerinde yer alacak işaretlerden, bandrolün hangi yayinevi hatta hangi eser için verildiğini tespit edilmesinin sağlanması, iii) Bandrol ceza hükümlerinin uygulanmasında FSEK 81. madde ve FSEK 71. madde hükümlerinin, “Şikayete Bağlılık” yönünden birbirine karıştırılmasıdır.

FSEK 81/9-14 maddeleri arasında yer alan bandrol suçlarının FSEK 71’den bağımsız kamu suçu olduğu açıkça düzeltilmeli, FSEK 71. maddesinde belirtilen suçlarla birlikte işlendiğinde, fikri içtima uygulanmasını emreden normun, uygulamada neden olduğu karışıklıklar sona erdirilmelidir.³¹

12. Neşir Mukavelesi

Borçlar Kanunu Neşir Mukavelesi ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu arasında uyumsuzluklar hala giderilmemiştir. Bu sözleşme tipi, yeni Borçlar Kanunu tasarısında “Yayım Sözleşmesi” adı altında yer almaya devam etmektedir. Bahse konu sorunların çoğunun yeni sözleşme tipinde giderildiği görülmektedir. Ancak yine de “Eser Sahibi”nin temel bir mali hakkını konu alan bu sözleşme tipinin, yerinin FSEK olduğunu düşünüyoruz.

13. Kaynakta Tevkifat:

FSEK 44/2. maddesi küçük bir değişiklikle 38. maddeye aktarılmıştır. “Eser Sahibi” haklarıyla ilgili olduğu için maddede yer alan sadece bir kavrama değineceğiz. ³² Kişilerin, eserlerin üzerlerine kaydedileceği araç veya aletleri satın alırken peşin olarak bir “telif bedeli” ödemesi ve bu bedelin bir hesapta toplanması yerleşmiş bir uygulamadır. Sorun, bu hesapta toplanan paranın niteliği ve paylaşılmasında ortaya çıkmaktadır. Öncelikle toplanan para bir anlamda **“kaynakta tevkif edilen”** telif ücretidir. Şu halde toplanan bu bedel telif hak sahiplerine aittir. Bu paranın telif hak sahiplerine belirlenecek yöntemle paylaşılması gerekmektedir. Bu konuda Avrupa telif hak takip kurumlarının yöntemlerinden yararlanılabilir. Ancak peşinen söylenmesi gereken bir husus vardır ki; Bakanlık maddede belirtildiği üzere, “fikri mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi ile kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesi” gibi soyut amaçlarla bu “telif ücretinden” pay alamaz. Böyle bir hakkı yoktur. Öneri, “telif hak sahiplerinin” haklarının gaspı anlamına gelir. **Kaynakta tevkif edilen “telif ücreti”nin hak sahiplerine ulaştırılmasında en uygun yol, meslek birliklerinden yararlanmaktır.** Uyum çalışmalarında esas alınan, ekte listesini sunduğumuz AB Direktifleri’nin hiçbirisinde telif hakkından “İdare”ye pay ayıran bir norm yoktur.

³¹ FSEK’in telif suçlarını düzenleyen 71, 72, 73. maddelerinde yapılan değişiklikler ile bandrol suçunu düzenleyen 81.maddesinin iyi düzenlenmemesi en azından, iki suçun aynı anda işlenmesi halinde, birisinin şikayete bağlı, diğerinin şikayete bağlı olmadığı düşünülerek, fikri içtima hükümlerinin düzenlenmemiş olması nedeniyle uygulamada, bandrol suçları cezalandırılmamaktadır. Sadece bu bile FSEK’in kavramsal sistematığının nasıl bozulduğunu göstermeye yeterlidir. Ayrıca bkz. Adalet Bakanlığı, Fikri ve Sınai Haklar İstişare Grubu Birinci Toplantısı, Raporu, 22.11.2008 Antalya

³² Taslak’ta/Kaynakta Tevkifat

MADDE 38- (2)Özel hesapta toplanan bu tutarların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek orandaki miktarı üyelerine dağıtılmak üzere ilgili alan meslek birliklerine verilir.

(3) Bu hesapta kalan tutar fikri mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi ile kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla Bakanlık tarafından kullanılır.

(4)Bu hesapta toplanan miktarın dağıtımı ve kullanımına ilişkin usul ve esaslar Kültür ve Turizm Bakanlığınca çıkartılacak bir yönetmelikle belirlenir.

14. Fikri Haklarla İlgili Müşterek Kod

Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, Marka Hukuku, Patent Hukuku vd. alanlarda, birçok müşterek hukuk kurumu ayrı ayrı düzenlenmektedir. Hâlbuki sadelik, anlaşılabilirlik, etkinlik esasları dikkate alınarak, öncelikle, fikri hukuk alanlarının müşterek konularının müşterek bir kanun şeklinde düzenlenmesinde yarar vardır. Örneğin, her bir fikri hak alanında, yargılama, tedbir, tecavüzün men'i/ref'i, gümrük, karineler, sözleşmeler, çalışanların hakları, vb. düzenlemeler vardır. Çok rahatlıkla, bunlar müşterek bir kod halinde düzenlenebilir. Böylece **fikri hakların farklı alanlarıyla ilgili aynı konularda, çelişkili, farklı ifadelerle, düzenlemelere yer verilmemiş, tekrarlardan kurtulmuş oluruz.**

15. Toplu Hak Takibi, Meslek Birlikleri ve Yetki:

"Meslek Birlikleri" ve "Yetki" konusundaki düzenlemelerde sorunlar vardır. Meslek birlikleri ile ilgili düzenlemeler FSEK'in yapısını zorlamakta, yönetmelik hükmü olabilecek birçok hüküm, kanun maddesi olarak düzenlenmektedir. Uzun vadede meslek birlikleriyle ilgili düzenlemenin, FSEK'ten tamamen çıkartılarak, ayrı bir kanun olarak düzenlenmesinde yarar vardır.

16. Bağlantılı Hak Sahipleri:

Bu konuyla ilgili maddeler, son 15 yıldır yap-boz tahtasına dönmüştür. Bu haklar FSEK içinde bir bölüm halinde, tekrarlara düşmeksizin, birçok konuda Eser Sahiplerinin haklarına atıf yapılarak kısa, özlü bir madde haline getirilmelidir.

17. Ceza Hükümleri:

Sürekli değişen ceza hükümleri, bir yandan Türkiye'nin "Fikri Hukuk" alanında bir ceza politikası olmadığını göstermekte, diğer yandan ihlallere prim veren hürriyeti bağlayıcı ceza yerine adli ceza verme eğiliminin etkisi altında kalmaktadır. Üzerinde fazla düşünülmeden yapılan bu cezai değişiklikler "sanıklar" lehine bir durum oluşturmakta ve 1995 yılından bu yana FSEK'in cezai caydırıcılığı bir türlü sağlanamamaktadır.

Değerlendirmemizin Kaynakları

1. AB Direktifleri

- 91/250 sayılı ve 14 Mayıs 1991 Tarihli Bilgisayar Programlarının Hukuki Korunmasına Dair Konsey Direktifi
- 92/100 sayılı ve 19 Kasım 1992 Tarihli Fikir ve Sanat Eserleri Haklarının Kiralanması, Ödünç Verilmesi ve Bağlantılı Haklara Dair Konsey Direktifi 93/83 sayılı ve 27 Eylül 1993 Tarihli Uydu Yayınlarında ve Kablolu Yayınlarda Uygulanan Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Haklara İlişkin Kuralların Koordinasyonu Hakkında Konsey Direktifi
- 93/98 sayılı ve 29 Ekim 1993 Tarihli Eser Sahibinin Hakları ile Bağlantılı Hakların Koruma Sürelerinin Uyumlaştırılmasına İlişkin Konsey Direktifi
- 96/9 sayılı ve 11 Mart 1996 Tarihli Veri Tabanlarının Hukuki Korunmasına İlişkin Konsey Direktifi
- 2001/29 sayılı ve 22 Mayıs 2001 Tarihli Bilgi Toplumunda Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Hakların Uyumlaştırılması Hakkında Konsey Direktifi

2001/84 sayılı ve 27 Eylül 2001 tarihli Orijinal Sanat Eseri Sahibi Lehine Yeniden Satış Hakkına İlişkin Konsey Direktifi

- o 2004/48 Sayılı 29 Nisan 2004 Tarihli Fikri Mülkiyet Uygulamalarıyla İlgili Konsey Direktifi
- o 2006/115 Sayılı ve 12 Aralık 2006 Tarihli Fikri Mülkiyet Hakları Alanında Ödünç verme ve Kiraya Verme Hakkıyla İlgili Konsey Direktifi
- o 2006/116 Sayılı ve 12 Aralık 2006 Tarihli Telif Hakları ve Komşu Haklarda Sürelerle İlgili Konsey Direktifi

2. GATT, TRIPS Eki
3. Bern Sözleşmesi
4. AB Mevzuatına Uyum Çalışmaları, Eşleşme Projesi dokümanları³³
5. Taslak

³³ Avrupa Birliği devlet ve hükümet başkanlarının 17 Aralık 2004 tarihli Zirvesinde aldığı karar doğrultusunda 3 Ekim 2005 tarihinde yapılan Katılım Konferansı ile Türkiye resmen AB'ye katılım müzakerelerine başlamıştır. Fikri Mülkiyet Hukuku, 7. Müzakere Faslıdır.

Bu konuda, yararlanılan Kültür ve Turizm Bakanlığı dokümanları: a) 2007 tarihli, "TR/2004/IB/OT/01sayılı AB EŞLEŞTİRME PROJESİ, Korsanlıkla Mücadele Odaklı Olmak Üzere Türkiye'nin Fikri Mülkiyet Hakları Alanındaki Mevzuatına Uyumu ve Etkin Uygulanmasına Destek Sağlanması" isimli bakanlık dokümanı ve b) 2007 Tarihli, "TR/2004/IB/OT/01sayılı AB EŞLEŞTİRME PROJESİ kapsamında yapılan çalışmalardan; i) Türk Mevzuatının 92/100 ve 93/83 Sayılı Direktiflerle Uyumluluğu üzerine muhtıra, ii) Telif hakkı ve birtakım bağlantılı hakların korunması gereğinin uyumlu hale getirilmesine ilişkin 29 Ekim 1993 tarihli Konsey Direktifi 93/98/EEC Üzerine Memorandum, iii) 2001/29/ EC Sayılı Bilgi Toplumunu Direktifi ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Uyumlaştırılması üzerine alt komite raporu, iv) 2004/48/EC Sayılı Direktif ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Uyumlaştırılması Üzerine Muhtıra, v) 1991/250/EC Sayılı Direktif ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun Uyumlaştırılması Üzerine Alt Komite 1.Raporu vi) AB Bilgi Toplumunu Direktifi ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile uyumlaştırılmasına ilişkin değerlendirme raporu